

Asia: VN/10579/2020

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esityksestä laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta: koronavirusepidemian tartuntaketjujen jäljittämistä ja katkaisua tehostava altistuneiden tunnistusjärjestelmä

Lausunnonantajan lausunto

Vastaajatahon virallinen nimi

Pirkanmaan sairaanhoitopiiri

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi

Tietohallintojohtaja Antti Jokela, infektio tautien ylilääkäri, PSHP:n tartuntataudeista vastaava lääkäri
Jaana Syrjänen ja hallintoylilääkäri Eija Tomás.

Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot

Tietohallintojohtaja Antti Jokela, infektio tautien ylilääkäri, PSHP:n tartuntataudeista vastaava lääkäri
Jaana Syrjänen ja hallintoylilääkäri Eija Tomás.

Onko vastaaja

sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä tai yhteistoiminta-alue

Kysymyksiä esityksen tavoitteista ja vaikutuksista

Voidaanko ehdotetulla altistuneiden tunnistusjärjestelmällä mielestänne tehostaa koronavirusepidemian tartuntaketjujen jäljittämistä ja katkaisua?

Kyllä pääosin

Onko esityksessä asianmukaisesti otettu huomioon henkilötietojen ja yksityisyyden suojaan liittyvät näkökohdat?

Kyllä pääosin

Onko esityksestä aiheutuvat taloudelliset vaikutukset arvioitu asianmukaisesti?

Kyllä pääosin

Onko esityksestä aiheutuvat muut vaikutukset arvioitu asianmukaisesti?

Kyllä pääosin

Mahdolliset yksilöidyt pykälämuutosehdotukset

Ehdotuksenne 43 a §:n muutoksiksi (Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tehtävät)

Ei kommentoitavaa

Ehdotuksenne 43 b §:n muutoksiksi (Kansaneläkelaitoksen tehtävät)

Ei kommentoitavaa

Ehdotuksenne 43 c §:n muutoksiksi (Altistuneiden tunnistusjärjestelmän yhteydessä tapahtuva tietojen käsittely)

Ei kommentoitavaa

Ehdotuksenne 43 d §:n muutoksiksi (Suhde 22 §:ssä säädettyyn ilmoitusvelvollisuuteen)

Ei kommentoitavaa

Ehdotuksenne 43 e §:n muutoksiksi (Altistuneiden tunnistusjärjestelmästä saadun altistumistiedon käsitteleminen)

Ei kommentoitavaa

Ehdotuksenne 43 f §:n muutoksiksi (Altistuneiden tunnistusjärjestelmän toteutuksen ohjaus)

Ei kommentoitavaa

Ehdotuksenne 43 g §:n muutoksiksi (Altistuneiden tunnistusjärjestelmän tietoturvallisuuden arvioiminen)

Ei kommentoitavaa

Ehdotuksenne 43 h §:n muutoksiksi (Valvonta)

Ei kommentoitavaa

Voimaantulosäännös: Ovatko esityksen voimaantulo- ja voimassaoloajat perusteltuja esityksen tavoitteiden saavuttamiseksi?

Kyllä pääosin

Muut huomiot esityksestä

Mahdolliset muut näkemyksenne esityksestä?

Näemme tarkoituksenmukaisena testata myös Suomessa nykyaikaisia ja laajassa käytössä oleviin ratkaisuihin perustuvaa tunnistusjärjestelmää, vaikka voimmekin juuri nyt selvittää jäljittämistä ilman tällaista digiratkaisua, tilanne voi tulevaisuudessa muuttua. Voimme joutua tämän epidemian tai tulevien epidemioiden kohdalla tilanteeseen, jossa manuaaliset menetelmät eivät yksinkertaisesti enää riitä. Tuolloin ei enää ole aikaa ryhtyä testaamaan digiratkaisuja ja pohtimaan lainsäädäntöä

niiden toteuttamiseksi. Usein uudet digiratkaisut vaativat myös tuotantotestausta, ennekuin ne oikeasti kykenevät hyödyttämään toimintaa.

Tämä järjestelmän käyttö perustuu vapaaehtoisuuteen. Tartunnan jäljitystä tekevälle henkilölle ei välity aika- eikä paikkatietoa altistumisesta eikä altistumista voida kytkeä indeksiin. Sairaanhoidopiiriin ja kuntaan tulee tieto THL:n kautta altistuneesta (nimi, puhelinnumero, kotikunta ja oiretieto). Ehdotuksesta ei selkeästi käy ilmi, miten tiedon siirto tapahtuu THL:n ja sairaanhoidopiirin ja kunnan tartuntatautilääkärin välillä. Sanotaan, että THL:n altistuneiden tunnistusjärjestelmän yhteydessä tapahtuu henkilötietojen käsittelyä ja sitä kautta syntyvän rekisterin rekisterinpitäjä on THL. Kela puolestaan toteuttaisi teknisen menetelmän, jolla altistumistiedot välitetään kunnan tai sairaanhoidopiirin terveydenhuollon toimintayksikköön. Sen enempää ei ole kerrottu, miten se tapahtuu ja mitä sen jälkeen tapahtuu. Ilmeisesti nuo tiedot pitää kuitenkin kulkea nimenomaan jäljitystyötä tekevään yksikköön eli kunnan tai sairaanhoidopiirin tartuntataudeista vastaavalle lääkärille.

Esityksessä tuodaan esiin ongelma, mikä Pirkanmaan sairaanhoidopiiri edellisessä lausunnossaan nosti esiin. Eli tilanne, jossa henkilöllä ei ole mitään muuta tietoa altistumisestaan kuin mobiilisovelluksen avulla tapahtunut tunnistaminen. Henkilöä ei ole löytynyt meidän omassa jäljitystyössämme edeltäneen 2 viikon aikana, eikä ole tietoa indeksistä, ei altistumistilanteen ajankohdasta tai paikasta. Esitys ratkoo ongelmaa seuraavasti ”Erityisesti näiden henkilöiden osalta voi ilmetä tarvetta linjata kansallisesti, mitä jatkotoimia terveydenhuollon toimintayksiköltä tai tartuntataudeista vastaavilta lääkäreiltä heidän suhteensa edellytetään. Tällaisilla kansallisilla linjauksilla voi olla mittaviakin vaikutuksia esityksestä aiheutuviin julkisen talouden suoriin ja epäsuoriin kustannuksiin sekä kustannushyötyihin. Myös mobiilisovellusta käyttävän henkilön näkökulmasta on tärkeää tietää, onko sovelluksen kautta saatava altistumistieto sellainen, että sen perusteella henkilö tulisi esimerkiksi määrätä karanteeniin, jos vastasyitä ei ole tiedossa.” Tähän asiaan kiteytyy sovelluksen koko ongelmallisuus. Toisin sanoen, mobiilisovelluksen paljastama altistunut, jota me emme ole jo jäljittäneet oman haastattelumme perusteella, voi olla 1) oikeasti altistunut henkilölle, joka ei joko muista altistunutta tavanneensa tai altistuminen on tapahtunut täysin tuntemattomalle (julkinen liikenneväline, massatapahtuma) tai 2) väärä hälytys Bluetoothin ongelmista johtuen. Miten toimitaan? Ollaanko valmiita asettamaan karanteeniin kaikki sovelluksen paljastamat altistuneet? Tartuntataudeista vastaavalla lääkärillä ei ole mitään keinoa arvioida tätä paitsi, jos altistuneeksi mobiilisovelluksen avulla tunnistettu henkilö kertoo, ettei ole liikkunut missään kotinsa ulkopuolella.

Toinen asia, mitä esityksessä korostetaan on, kuinka tämä nopeuttaa tartunnan jäljitystä. Vaikea uskoa, jos tieto kulkee THL:n kautta terveydenhuollon toimintayksikköön ja sieltä sairaanhoidopiiriin tai kunnan tartuntataudeista vastaavalle lääkärille. Ainoa vaihtoehto on, että tieto siirtyy johonkin jäljitystyötä tekevien geneeriseen sähköpostilaatikkoon. Käytännössä Pirkanmaan sairaanhoidopiirissä tartunnan jäljitys käynnistyy

heti, kun positiivinen vastaus tulee Taysin infektioyksikön tietoon suoraan laboratorion kautta. Tiedon saannin jälkeen soitetaan heti indeksille ja sen jälkeen altistuneille. Ehdotuksen mukaan terveydenhuollon toimintayksikkö antaa indeksille avauskoodin, eikä tämä voi mitenkään tapahtua

yhtään aikaisemmin kuin tieto on positiivisesta testivastauksesta tullut. Indeksien kautta tietoon tulleiden altistuneiden jäljitystä mobiilisovellus ei nopeuta lainkaan, sillä heille kuitenkin pitää soittaa, antaa informaatio ja käynnistää karanteenipäätösten tekeminen. Mobiilisovellus ei tee mitään näistä.

Ranta Elina

Pirkanmaan sairaanhoitopiiri - PSHP:n tietohallintojohtaja Antti Jokela,
infektio- ja tartuntatauti-erikoislääkäri, PSHP:n tartuntataudeista vastaava lääkäri Jaana
Syrjänen ja hallintoylilääkäri Eija Tomás